

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

**«Δάνεια: Διαφάνεια, ανταγωνισμός, προστασία των ευάλωτων -
Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2021/2167, επανεισαγωγή
του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» και άλλες επείγουσες διατάξεις»**

I. Γενικές παρατηρήσεις

Με το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά τη συζήτηση στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων, ρυθμίζονται θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, επέρχεται αναμόρφωση του πλαισίου για τη διαχείριση των απαιτήσεων από συμβάσεις πίστωσης, μέσω της ενσωμάτωσης της Οδηγίας (ΕΕ) 2021/2167 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2021 για τους διαχειριστές πιστώσεων και τους αγοραστές πιστώσεων, εισάγονται ρυθμίσεις χρηματοπιστωτικής εποπτείας, τροποποιείται το πλαίσιο εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων, με επίκληση του Κανονισμού (ΕΕ)2022/2023 και ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/879 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Μαΐου 2019 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2014/59/ΕΕ σχετικά με την ικανότητα απορρόφησης των ζημιών και ανακεφαλαιοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και της Οδηγίας 98/26/ΕΚ και ρυθμίζεται η επανεισαγωγή του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» έως την 31η Δεκεμβρίου 2024.

Το νομοσχέδιο διαρθρώνεται σε επτά μέρη (Α΄-Ζ΄) και αποτελείται από 114 άρθρα συμπεριλαμβανομένου αυτού που ορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

Με το Μέρος Α΄ (άρθρα 1 και 2) ορίζεται ο σκοπός και το αντικείμενο του νομοσχεδίου.

2

Με το Μέρος Β´ (άρθρα 3 έως 41) αναμορφώνεται το πλαίσιο για τη διαχείριση των απαιτήσεων από συμβάσεις πίστωσης, μέσω της ενσωμάτωσης της Οδηγίας (ΕΕ) 2021/2167 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2021 για τους διαχειριστές πιστώσεων και τους αγοραστές πιστώσεων.

Ειδικότερα:

Το Κεφάλαιο Α´ (άρθρα 3 και 4) περιέχει εισαγωγικές διατάξεις και, συγκεκριμένα, το άρθρο 3 ορίζει το πεδίο εφαρμογής και το άρθρο 4 περιέχει ορισμούς.

Το Κεφάλαιο Β´ (άρθρα 5 έως 15) ρυθμίζει την αδειοδότηση και τη λειτουργία των διαχειριστών πιστώσεων. Τα άρθρα 5 και 6 ορίζουν απαιτήσεις για τη χορήγηση της άδειας λειτουργίας, το άρθρο 7 ρυθμίζει το δικαίωμα είσπραξης και κατοχής χρηματικών ποσών προς μεταβίβαση στους αγοραστές των πιστώσεων καθώς και τη νομική φύση των οικείων λογαριασμών, το άρθρο 8 ορίζει τη διαδικασία χορήγησης της άδειας, το άρθρο 9 ρυθμίζει την περίπτωση απόκτησης αυξημένης συμμετοχής σε εταιρεία διαχείρισης, το άρθρο 10 ορίζει το αρχικό κεφάλαιο, το άρθρο 11 διέπει τους όρους ανάκλησης της άδειας και το άρθρο 12 προβλέπει κατάρτιση σχετικού μητρώου στην Τράπεζα της Ελλάδος. Το άρθρο 13 εισάγει βασικές υποχρεώσεις των διαχειριστών στις σχέσεις τους με τους δανειολήπτες (περιλαμβανομένης της υποχρέωσης να ενεργούν καλόπιστα, δίκαια και επαγγελματικά, να ακολουθούν τον Κώδικα Δεοντολογίας, να παρέχουν στους δανειολήπτες πληροφορίες που δεν είναι παραπλανητικές, ασαφείς ή ψευδείς και να γνωστοποιούν στους δανειολήπτες συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με τη μεταβίβαση των απαιτήσεων, τον αποκτώντα, και τις οικείες οφειλές τους). Το άρθρο 14 ρυθμίζει τη συμβατική σχέση μεταξύ διαχειριστή πιστώσεων και αγοραστή πιστώσεων, και την ασκούμενη εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Το άρθρο 15 ρυθμίζει την εξωτερική ανάθεση δραστηριοτήτων διαχείρισης πιστώσεων από τους διαχειριστές.

Το Κεφάλαιο Γ´ (άρθρα 16 έως 19) ρυθμίζει τη λειτουργία διαχειριστή πιστώσεων που παρέχει υπηρεσίες σε άλλα κράτη μέλη, και δη, την παροχή υπηρεσιών σε άλλα κράτη μέλη από αδειοδοτημένες Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (άρθρο 16), την παροχή υπηρεσιών στην Ελλάδα από διαχειριστές πιστώσεων με έδρα σε άλλο κράτος μέλος (άρθρο 17), και την άσκηση εποπτείας (άρθρα 18-19).

Το Κεφάλαιο Δ´ (άρθρα 20 έως 24) διέπει την πώληση και μεταβίβαση πιστώσεων και απορρέουσες έννομες συνέπειες. Ειδικότερα, το άρθρο 20 καθορίζει συγκεκριμένες υποχρεώσεις πληροφόρησης του πωλητή για τις προς μεταβίβαση απαιτήσεις, προς τον ενδιαφερόμενο αγοραστή πιστώσε-

ων. Το άρθρο 21 καθορίζει υποχρεώσεις του αγοραστή πιστώσεων (ιδίως, να ορίζει διαχειριστή), θέτει, ως προϋπόθεση προσφοράς προς πώληση απαιτήσεων από μη εξυπηρετούμενες πιστώσεις την πρόσκληση του δανειολήπτη σε διακανονισμό, ρυθμίζει τον τύπο της μεταβίβασης και την αναγγελία, ορίζει την μη χειροτέρευση της ουσιαστικής και δικονομικής θέσης του δανειολήπτη, κ.λπ. Το άρθρο 22 ρυθμίζει ειδικότερα τον ορισμό των διαχειριστών πιστώσεων, και το άρθρο 23 ρυθμίζει τον ορισμό αντιπροσώπου του αγοραστή που δεν έχει κατοικία ή καταστατική έδρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το άρθρο 24 ορίζει την γνωστοποίηση της μεταβίβασης των απαιτήσεων στις αρμόδιες αρχές.

Το Κεφάλαιο Ε' (άρθρα 25 έως 30) περιέχει κανόνες εποπτείας επί αγοραστών και διαχειριστών πιστώσεων. Το άρθρο 25 ορίζει τις αρμόδιες αρχές, το άρθρο 26 ρυθμίζει τον εποπτικό ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος, τα άρθρα 27 έως και 29 ορίζουν διοικητικές και ποινικές κυρώσεις και διορθωτικά μέτρα που δύναται να επιβάλλει, αντιστοίχως, η Τράπεζα της Ελλάδος, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, και η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ενώ, τέλος, το άρθρο 30 ορίζει τη δικαστική προστασία των θιγόμενων.

Το Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρα 31 έως 34) φέρει τίτλο «Διασφαλίσεις και Υποχρέωση Συνεργασίας». Το άρθρο 31 ρυθμίζει την υποβολή παραπόνων των δανειοληπτών στους διαχειριστές και καταγγελιών στις εποπτικές αρχές, το άρθρο 32 προσδιορίζει την εφαρμογή του δικαιού προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το άρθρο 33 ρυθμίζει ζητήματα επαγγελματικού και τραπεζικού απορρήτου και το άρθρο 34 διέπει τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

Το Κεφάλαιο Ζ' (άρθρα 35 έως 37) περιέχει διατάξεις για την προστασία των καταναλωτών. Το άρθρο 35 εισάγει υποχρέωση ενημέρωσης του καταναλωτή πριν από την τροποποίηση όρων της σύμβασης πίστωσης, το άρθρο 36 ορίζει την υποχρέωση συμμορφώσεως των πιστωτικών φορέων με τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, ιδίως για τη θέσπιση πολιτικής εξεύρεσης λύσεων ρύθμισης πριν από την εκκίνηση διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης, ενώ το άρθρο 37 ορίζει ότι, σε περίπτωση εκχώρησης απαιτήσεων από σύμβαση πίστωσης, ο καταναλωτής δικαιούται να αντιτάσσει κατά του εκδοχέα τα ίδια μέσα άμυνας που είχε κατά του αρχικού πιστωτικού φορέα, περιλαμβανομένου του συμψηφισμού.

Τέλος, το Κεφάλαιο Η' (άρθρα 38 έως 41) περιέχει τελικές, εξουσιοδοτικές, μεταβατικές και καταργητικές, διατάξεις του Μέρους Β.

Το Μέρος Γ' (άρθρα 42 έως 63) περιέχει διατάξεις για την εποπτεία της κεφαλαιαγοράς.

Στο Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 42 έως 50) περιλαμβάνονται επιμέρους ρυθμίσεις για εταιρείες παροχής πιστώσεων, πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Με το άρθρο 42 επεκτείνονται οι δραστηριότητες των εταιρειών παροχής πιστώσεων, με το άρθρο 43 ρυθμίζονται ειδικές κατηγορίες πληρωμών και εξαργύρωσης ηλεκτρονικού χρήματος, και ο ορισμός αντιπροσώπων προς διενέργειά τους, ενώ με το άρθρο 44 καθιερώνονται περαιτέρω μέτρα δέουσας επιμέλειας κατά την έναρξη επιχειρηματικής σχέσης με πελάτες. Με τα άρθρα 45 έως και 47 ρυθμίζονται οι υπηρεσίες άμεσης πληρωμής, τις οποίες πλέον υποχρεωτικώς δέχονται ελεύθεροι επαγγελματίες και επιτηδευματίες που τηρούν επαγγελματικό λογαριασμό. Με το άρθρο 48 ρυθμίζονται ζητήματα δημοσιοποίησης κυρώσεων που επιβάλλει η Τράπεζα της Ελλάδος, με το άρθρο 49 καθιερώνεται ειδικό, προστατευόμενο κανονιστικό καθεστώς προς διευκόλυνση δραστηριοποιούμενων σε καινοτόμες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και προϊόντα, ενώ με το άρθρο 50 συνιστάται ηλεκτρονικό Μητρώο Παρακολούθησης Ιδιωτικού Χρέους.

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 51-61) περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν στο πλαίσιο εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων, με στόχο, αφενός μεν, την εναρμόνιση προς τον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2036 για την προληπτική αντιμετώπιση παγκόσμιων συστημικών σημαντικών ιδρυμάτων (Global Systemically Important Institutions/G-SII) με στρατηγική εξυγίανσης πολλαπλών σημείων έναρξης (Multiple Points of Entry Resolution»/MPEs) και μεθόδους για την έμμεση ανάληψη μέσων που είναι επιλέξιμα για την εκπλήρωση της ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities/MREL), αφετέρου δε την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/879 για την ικανότητα απορρόφησης των ζημιών (Total Loss-Absorbing Capacity/TLAC) και ανακεφαλαιοποίησης των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, με αντίστοιχες τροποποιήσεις διατάξεων του ν. 4335/2015.

Σύμφωνα με τους σκοπούς της ανωτέρω Οδηγίας, στο πλαίσιο της έμμεσης άντλησης πόρων που είναι επιλέξιμοι για την εκπλήρωση της εσωτερικής ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL) από οντότητες εξυγίανσης σύμφωνα με το αναθεωρημένο ενωσιακό πλαίσιο εξυγίανσης τραπεζών, οι ενδιάμεσες οντότητες θα πρέπει να υποχρεούνται να αφαιρούν όλες τις συμμετοχές σε πόρους που είναι επιλέξιμοι για την εκπλήρωση της εσωτερικής ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL) τους οποίους εξέδωσαν οντότητες που δεν συνιστούν οι ίδιες οντότητες εξυγίανσης και που ανήκουν στον ίδιο όμιλο εξυγίανσης. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ορθή λειτουργία των

εσωτερικών μηχανισμών απορρόφησης ζημιών και ανακεφαλαιοποίησης εντός ενός ομίλου, και αποφεύγεται ο διπλός συνυπολογισμός των πόρων που είναι επιλέξιμοι για την εκπλήρωση της εσωτερικής ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL) των εν λόγω οντοτήτων για τους σκοπούς της συμμόρφωσης της ενδιάμεσης οντότητας με τη δική της εσωτερική MREL. Χωρίς τις ως άνω αφαιρέσεις, θα μπορούσε να τεθεί σε κίνδυνο η ορθή εφαρμογή της επιλεγείσας στρατηγικής εξυγίανσης, δεδομένου ότι η ενδιάμεση οντότητα θα μπορούσε να εξαντλεί όχι μόνο τη δική της ικανότητα απορρόφησης ζημιών και ανακεφαλαιοποίησης, αλλά και την αντίστοιχη ικανότητα άλλων οντοτήτων που δεν συνιστούν οι ίδιες οντότητες εξυγίανσης και που ανήκουν στον ίδιο όμιλο εξυγίανσης, πριν η ενδιάμεση οντότητα ή οι εν λόγω άλλες οντότητες καταστούν μη βιώσιμες, τηρουμένης της αναλογικότητας σε κάθε τύπου καθεστώς αφαιρέσεων.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις του ανωτέρω Κανονισμού, που εκδόθηκε σε συνέχεια της Οδηγίας, η θέσπισή του απέβλεπε, μεταξύ άλλων, στο να εφαρμοσθούν στην Ένωση οι διεθνείς «όροι λειτουργίας της συνολικής ικανότητας απορρόφησης ζημιών (TLAC)», οι οποίοι δημοσιεύθηκαν από το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στις 9 Νοεμβρίου 2015 (το «πρότυπο TLAC») για τις παγκόσμιες συστημικές σημαντικές τράπεζες, που αναφέρονται στο πλαίσιο της Ένωσης ως παγκόσμια συστημικά σημαντικά ιδρύματα (G-SII), και για να ενισχυθεί η εφαρμογή της ελάχιστης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (MREL) για όλες τις τράπεζες, ώστε το αναθεωρημένο ενωσιακό πλαίσιο εξυγίανσης των τραπεζών να διασφαλίζει καλύτερα ότι η απορρόφηση των ζημιών και η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών πραγματοποιείται με ιδιωτικά μέσα, όταν οι εν λόγω τράπεζες καθίστανται οικονομικά μη βιώσιμες και, στη συνέχεια, τίθενται υπό καθεστώς εξυγίανσης. Σε συμφωνία με το πρότυπο TLAC (όροι λειτουργίας της συνολικής ικανότητας απορρόφησης ζημιών), οι υπολογισμοί σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η εξυγίανση αφορά σε περισσότερες από μία οντότητες του ομίλου («στρατηγική εξυγίανσης πολλαπλών σημείων έναρξης» ή «στρατηγική εξυγίανσης MPE») και σε περιπτώσεις πρόσθετης απαίτησης ιδίων κεφαλαίων και επιλέξιμων υποχρεώσεων που ενδέχεται να επιβάλλουν οι αρχές εξυγίανσης, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όλες τις οντότητες τρίτων χωρών που αποτελούν μέρος μίας προληπτικής αντιμετώπισης παγκόσμιων συστημικά σημαντικών ιδρυμάτων (G-SII), οι οποίες θα ήταν οντότητες εξυγίανσης, εάν ήταν εγκατεστημένες στην Ένωση.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του κεφαλαίου Β' ορίζεται ότι για τον υπολο-

γισμό και τη διαδικασία καθορισμού της ελάχιστης απαίτησης για ίδια κεφάλαια και επιλέξιμες υποχρεώσεις προστίθενται οι οντότητες τρίτων χωρών, που θα ήταν οντότητες εξυγίανσης εάν ήταν εγκατεστημένες στην ΕΕ (άρθρα 51-52), καθορίζεται η διεξαγωγή δέουσας αξιολόγησης πριν από τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση ή την εξάλειψη εμποδίων στη δυνατότητα εξυγίανσης (άρθρο 53), οι εν λόγω οντότητες προστίθενται, ως κατηγορία, στις διατάξεις για την εξουσία αναστολής ορισμένων υποχρεώσεων (άρθρο 54), τροποποιείται το πεδίο εφαρμογής των εξαιρέσεων συγκεκριμένων υποχρεώσεων κατά την αναδιάρθρωση παθητικού από την αρχή εξυγίανσης (άρθρο 55), διορθώνεται παραπομπή στις ρυθμίσεις για τον προσδιορισμό της ελάχιστης απαίτησης για ίδια κεφάλαια και επιλέξιμες υποχρεώσεις σε σχέση με τις επιλέξιμες υποχρεώσεις για τις οντότητες εξυγίανσης (άρθρο 56), αντικαθίσταται η αναφορά στις «επιλέξιμες υποχρεώσεις» από την αναφορά σε «υποχρεώσεις υποκείμενες σε αναδιάρθρωση παθητικού» (άρθρο 57), αποσαφηνίζεται το περιεχόμενο ρυθμίσεων για τη συμβατική αναγνώριση της αναδιάρθρωσης παθητικού και για την άσκηση εξουσιών απομείωσης ή μετατροπής των σχετικών κεφαλαιακών μέσων και επιλέξιμων υποχρεώσεων (άρθρα 58-59), διορθώνονται παραπομπές σε ρυθμίσεις σχετικά με τον αποκλεισμό ορισμένων συμβατικών ρητρών σε περίπτωση έγκαιρης παρέμβασης και εξυγίανσης (άρθρο 60) και σε ρυθμίσεις του ν. 4261/0214 για την κατάταξη των απαιτήσεων στην ειδική εκκαθάριση (άρθρο 61).

Με το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 62-63) θεσπίζονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του παρόντος Μέρους (άρθρο 62) και καθορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις.

Το Μέρος Δ' (άρθρα 64-105) διαρθρώνεται σε τέσσερα (4) Κεφάλαια (Α' - Δ') και περιλαμβάνει ρυθμίσεις για την προστασία των οφειλετών, με τροποποιήσεις στον ν. 4738/2020 (βλ. την από 21-10-2020 έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής επί του νομοσχεδίου «Ρύθμιση Οφειλών και Παροχή Δεύτερης Ευκαιρίας»).

Στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 64-68) περιλαμβάνονται διατάξεις για τον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών. Ειδικότερα: ρυθμίζεται η υποβολή από τρίτο πρόσωπο αίτησης ρύθμισης οφειλών νομικού προσώπου που έχει λυθεί ή τεθεί σε εκκαθάριση (άρθρο 64), καθορίζεται το πλαίσιο της υποχρέωσης των χρηματοδοτικών φορέων να ενημερώνουν την ηλεκτρονική πλατφόρμα του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών, καθώς και η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησής του (άρθρο 65), θεσπίζεται τεκμήριο συναίνεσης του συνόλου των πιστωτών επί σχετικής αντιπρότασης, υπό προϋποθέσεις, καθώς και πλαίσιο άσκησης ανακοπής κατά της πρότασης

(άρθρο 66), ρυθμίζεται η επικαιροποίηση της αίτησης, σε περίπτωση μη τήρησης της προθεσμίας για την υπογραφή της σύμβασης αναδιάρθρωσης (άρθρο 67), και τροποποιούνται κανόνες και περιορισμοί που ισχύουν στις συμβάσεις αναδιάρθρωσης οφειλών με το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης (άρθρο 68).

Στο Κεφάλαιο Β' (άρθρα 69-89) περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για την πτωχευτική διαδικασία και τους ευάλωτους οφειλέτες. Ειδικότερα: στις διατάξεις για τις αντικειμενικές προϋποθέσεις της πτώχευσης θεσπίζεται υποχρέωση του αρμόδιου δικαστηρίου να προσδιορίζει και την ημερομηνία παύσης των πληρωμών (άρθρο 69), τροποποιούνται τα κριτήρια χαρακτηρισμού πτωχεύσεων ως μικρού αντικειμένου, καθώς και το πλαίσιο της κλήτευσης στη σχετική συζήτηση ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου (άρθρο 70), ορίζεται η δυνατότητα διόρθωσης παραλείψεων ή παραδρομών στα έγγραφα που συνοδεύουν την αίτηση, μέχρι τη συζήτηση στο ακροατήριο, καθώς και η άντληση στοιχείων και εγγράφων από το Ηλεκτρονικό Μητρώο Φερεγγυότητας, ως συνέπεια υποβολής της αίτησης και των συνοδευτικών της (άρθρο 71), εξειδικεύεται το περιεχόμενο της συνοπτικής αιτιολογίας της απόφασης πτώχευσης (άρθρο 72), διορθώνεται η παραπομπή σε διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. για τον υπολογισμό της πτωχευτικής περιουσίας (άρθρο 73) και βελτιώνεται νομοτεχνικά η διάταξη για την περίοδο ισχύος άρσης της αναστολής κατάσχεσης από ενέγγυο πιστωτή (άρθρο 74), προστίθεται στις προϋποθέσεις για την από κοινού εκποίηση περισσότερων ακινήτων η συνδρομή νομικών και πραγματικών λόγων (άρθρο 75), τροποποιείται η διαδικασία της εκτίμησης για την εκποίηση κινητών μικρής αξίας του οφειλέτη (άρθρο 76), θεσπίζονται επιπλέον φορολογικές ρυθμίσεις για τον φορέα απόκτησης και «επαναμίσθωσης» (άρθρο 77), καθορίζεται δυνατότητα άσκησης παρέμβασης από τον οφειλέτη κατά αίτησης πτώχευσης μικρού αντικειμένου (άρθρο 78), ορίζονται επιπλέον δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση (άρθρο 79), προστίθενται ρυθμίσεις για το πλαίσιο άσκησης παρέμβασης από τους πιστωτές (άρθρο 80), ρυθμίζονται εκ νέου οι συνέπειες από την ανεπάρκεια μη βεβαρυσμένων στοιχείων της περιουσίας του οφειλέτη (άρθρο 81), καθώς και για τη σφράγιση της πτωχευτικής περιουσίας (άρθρο 82), βελτιώνεται νομοτεχνικά η διάταξη για τις ανακοπές κατά του πίνακα κατάταξης (άρθρο 83), τροποποιείται η ρύθμιση για την εκποίηση πραγμάτων που υπόκεινται σε φθορά (άρθρο 84), καθώς και οι ειδικές διατάξεις για την εκπροσώπηση και παράσταση ενώπιον δικαστηρίου (άρθρο 85), θεσπίζεται διαδικασία έκδοσης πράξης για τη διαπίστωση της απαλλαγής του πτωχού από τις οφειλές του (άρθρο 86), καθώς και πλαίσιο άσκησης προσφυγής κατά της απαλλαγής (άρθρο 87), προστίθεται στις απαλλαγές του πτωχού από οφειλές

η ποινική καταδίκη για μη καταβολή χρεών προς το Δημόσιο και διευκρινίζεται περαιτέρω η ύποπτη περίοδος δημιουργίας οφειλών (άρθρο 88), στις διατάξεις για μεταβίβαση κύριας κατοικίας στον φορέα απόκτησης και επαναμίσθωσης προστίθενται ρυθμίσεις για τη χορήγηση συναίνεσης από τον οφειλέτη προς διενέργεια αυτοψίας από πιστοποιημένο εκτιμητή για διαπίστωση τυχόν αυθαιρεσιών (κατασκευές, χρήσεις), συνδέεται το τίμημα μεταβίβασης με την εμπορική αξία του ιδιοκτησιακού δικαιώματος του ευάλωτου οφειλέτη, και θεσπίζεται δικαίωμα του τελευταίου για επαναγορά πριν τη συμβατική χρήση της μίσθωσης (άρθρο 89).

Το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 90-103) περιλαμβάνει ρυθμίσεις για τους διαχειριστές αφερεγγυότητας. Ειδικότερα: από τις προϋποθέσεις εγγραφής του διαχειριστή αφερεγγυότητας στο σχετικό μητρώο αφαιρείται η απασχόληση μέσω σύμβασης σε υποθέσεις αφερεγγυότητας, παρέχεται δυνατότητα υποβολής ένστασης αμφισβήτησης της απόφασης της Επιτροπή Διαχείρισης Αφερεγγυότητας (άρθρο 90), αφαιρείται η δυνατότητα κατ' εξαίρεση χορήγησης πιστοποίησης από την αρμόδια Επιτροπή σε πρόσωπα που κατά το παρελθόν δεν συμμετείχαν σε πτωχεύσεις (άρθρο 91), τροποποιείται η προθεσμία υποβολής ένστασης κατά απόφασης αποκλεισμού από εξετάσεις παροχής πιστοποίησης διαχειριστή αφερεγγυότητας (άρθρο 92), θεσπίζεται διαρκής επιμόρφωση των πιστοποιημένων προσώπων, ανεξάρτητα από τη διαδικασία ανανέωσης της πιστοποίησης (άρθρο 93), διευρύνεται η κάλυψη της σύμβασης ασφάλισης επαγγελματικής ευθύνης του διαχειριστή αφερεγγυότητας (άρθρο 94), οι πειθαρχικές κυρώσεις μετονομάζονται σε πειθαρχικές ποινές και τροποποιούνται οι προϋποθέσεις για οριστική αφαίρεση της άδειας και διαγραφή από το σχετικό μητρώο (άρθρα 95 και 96), θεσπίζονται προϋποθέσεις για τη διαγραφή πειθαρχικών ποινών μετά την εκτέλεσή τους (άρθρο 97), καθιερώνεται δικαίωμα άσκησης έφεσης για όλες ανεξαιρέτως τις αποφάσεις του Πρωτοβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου και θεσπίζεται δυνατότητα άσκησης έφεσης από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, αντί του Υπουργού Δικαιοσύνης (άρθρο 98), τροποποιείται η διαδικασία θέσης στο αρχείο καταγγελιών που δεν στηρίζονται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμες στην ουσία ή ανεπίδεκτες εκτίμησης (άρθρο 99), ρυθμίζεται ο τρόπος περάτωσης της προκαταρκτικής εξέτασης, το περιεχόμενο του εγγράφου για την άσκηση πειθαρχικής δίωξης και η σχετική με αυτήν διαδικασία (άρθρα 100-101), θεσπίζεται δυνατότητα άσκησης έφεσης για όλες τις ποινές (άρθρο 102) και, στο πλαίσιο των διατάξεων μεταβατικού δικαίου, ρυθμίζεται η ανανέωση της πιστοποίησης για άδεια διαχειριστών αφερεγγυότητας, η οποία είχε χορηγηθεί σε προγενέστερο χρόνο (άρθρο 103).

Στο Κεφάλαιο Δ´ (άρθρα 104-105) περιλαμβάνονται μεταβατικές διατάξεις για την προθεσμία υποβολής αιτήσεων και τη χορήγηση συνεισφοράς δημοσίου σε ευάλωτους οφειλέτες (άρθρο 104), και ορίζονται καταργούμενες διατάξεις (άρθρο 105).

Με το Μέρος Ε´ (άρθρα 106 έως 111) επανεισάγεται το πρόγραμμα παροχής εγγυήσεως του Ελληνικού Δημοσίου «Ηρακλής», έως τις 31.12.2024, με τροποποίηση των οικείων διατάξεων του ν. 4649/2019. Οι τροποποιήσεις αφορούν στις διατάξεις για το πεδίο εφαρμογής (άρθρο 106), την παροχή της εγγύησης (άρθρο 107), την προμήθεια (άρθρο 108), τον χρόνο υποβολής των αιτημάτων (άρθρο 109), την πιστοληπτική αξιολόγηση των ομολογιών (άρθρο 110), την κατάρπωση της εγγύησης (άρθρο 111) και τα παραρτήματα του νόμου (άρθρο 112).

Με το Μέρος ΣΤ´ (άρθρο 113) καθορίζεται εκ νέου το όριο προέγκρισης ανάληψης υποχρεώσεων για τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων του έτους 2023.

Τέλος, το Μέρος Ζ´ (άρθρο 114) ορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3

A. Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 3, οι διατάξεις του Μέρους Β´ δεν επηρεάζουν την εφαρμογή του ν. 3156/2003 σχετικά με τη «διαχείριση» των απαιτήσεων από συμβάσεις πιστώσεων, σε περιπτώσεις τιτλοποίησης, «εφόσον με την εν λόγω νομοθεσία δεν επηρεάζεται το επίπεδο προστασίας των καταναλωτών». Κατά συνέπεια, το εδώ εισαγόμενο νέο καθεστώς διέπει και απαιτήσεις που μεταβιβάζονται στο πλαίσιο του ν. 3156/2003, ενώ η εισαγόμενη απόκλιση για τη διαχείριση απαιτήσεων σε περίπτωση τιτλοποίησης ισχύει μόνο στο βαθμό που δεν επηρεάζεται το επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 4 της προς ενσωμάτωση Οδηγίας (ΕΕ) 2021/2167, η οδηγία «δεν θίγει τις απαιτήσεις των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τη διαχείριση των δικαιωμάτων πιστωτή (...) εφόσον (...) οι εν λόγω εθνικές νομοθεσίες: (α) δεν επηρεάζουν το επίπεδο προστασίας των καταναλωτών που προβλέπεται από την παρούσα οδηγία», ενώ κατά το προσύμμοιο 52 της Οδηγίας, αυτή «δεν θα πρέπει να εμποδίζει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αυστηρότερες διατάξεις, προκειμένου να προστατεύσουν τους δανειολήπτες» (βλ. επίσης και άρθρο 27 in fine). Η ενσωμάτωση των οικείων κανόνων πρέπει να διασφαλίζει την ομοιόμορφη και αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της Ένωσης, ενώ εξ άλλου καταλείπεται περαιτέρω ευχέρεια του νομοθέτη για παροχή μείζονος προστασίας.

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις έχουν μεταβιβασθεί κατ' εφαρμογή του ν. 3156/2003, τίθεται το ερώτημα αν οι διαχειριστές πιστώσεων για δάνεια που έχουν μεταβιβασθεί δυνάμει του ν. 3156/2003 μπορούν να αποφύγουν την εφαρμογή των προστατευτικών διατάξεων του νομοσχεδίου α) στην περίπτωση που ο οφειλέτης δεν είναι καταναλωτής, και β) ακόμη και αν είναι καταναλωτής, επικαλούμενοι ότι η κρίσιμη κάθε φορά διάταξη δεν αφορά στο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών. Το εν λόγω ενδεχόμενο δύναται να θεωρηθεί ότι θα κλονίσει την ομοιομορφή και αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, ιδίως προς προστασία των δανειοληπτών. Συναφώς, ιδιαίτερα δυσχερή ζητήματα έχουν κατά το παρελθόν ανακύψει σχετικά με την εφαρμογή ρυθμίσεων του καταργούμενου, με το άρθρο 41 του παρόντος νομοσχεδίου, καθεστώτος του ν. 4354/2015 στη διαχείριση απαιτήσεων που έχουν μεταβιβασθεί στο πλαίσιο του ν. 3156/2003. Σε αυτό το πλαίσιο, κρίθηκε ότι είναι εφαρμοστέα σε αμφότερα τα συστήματα η εξαιρετική δικονομική νομιμοποίηση του διαχειριστή (ΟΛΑΠ 1/2023).

Επομένως, για λόγους ενότητας και ασφάλειας δικαίου, αλλά και προς τον σκοπό πληρέστερης προαγωγής των σκοπών της Οδηγίας, ορθότερο θα ήταν, εφόσον η διαχείριση απαιτήσεων από πιστώσεις που μεταβιβάζονται στο πλαίσιο του ν. 3156/2003 ανατίθεται σε διαχειριστές πιστώσεων του νομοσχεδίου, ναέλκεται σε εφαρμογή το εδώ θεσπιζόμενο καθεστώς, άλλως να αναφερθούν ονομαστικά οι μη εφαρμοζόμενες διατάξεις.

Β. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 5 (ε), το Μέρος Β' δεν εφαρμόζεται στη μεταβίβαση απαιτήσεων από συμβάσεις πιστώσεων που μεταβιβάζονται πριν από την 30ή Δεκεμβρίου 2023. Εξυπακούεται ότι η εν λόγω διάταξη αφορά στις ρυθμίσεις που διέπουν την ίδια τη μεταβίβαση και τη σχετική διαδικασία, και όχι σε υποχρεώσεις επί απαιτήσεων που έχουν ήδη μεταβιβασθεί, πλην όμως γεννώνται μεταγενέστερα (π.χ., υποχρέωση ενημέρωσης κατόπιν αίτησης του δανειολήπτη κατά το άρθρο 13 παρ. 4.)

2. Επί του άρθρου 6

Στο εισαγωγικό εδάφιο του παρόντος ορίζονται τα εξής: «Για τη χορήγηση, εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος, της άδειας λειτουργίας της παρ. 1 του άρθρου 5, ισχύουν οι ακόλουθες απαιτήσεις: (...)». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, η φράση «ισχύουν οι ακόλουθες απαιτήσεις» να αναδιατυπωθεί ως εξής: «απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις». Επίσης, στις περ. ε', στ' και η' της παρ. 1 η φράση «η αιτούσα» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «ο αιτών», για λόγους ομοιομορφίας με τις λοιπές διατάξεις της εν λόγω παραγράφου.

3. Επί του άρθρου 7

Στην παρ. 3 στη φράση «επιστολή απαλλαγής» ο όρος «επιστολή» θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο να αντικατασταθεί από τον όρο «βεβαίωση». Επίσης η φράση «ακατάσχετος από οποιοδήποτε τρίτο μέρος» να αναδιατυπωθεί ως εξής: «ακατάσχετος έναντι οποιουδήποτε τρίτου μέρους».

4. Επί του άρθρου 8

Στο εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος ορίζονται τα εξής: «Για την απόκτηση άδειας λειτουργίας διαχειριστή πιστώσεων, η ενδιαφερόμενη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (Ε.Δ.Α.Δ.Π.) υποβάλλει σχετική αίτηση στην Τράπεζα της Ελλάδος και, πριν από τη χορήγηση της άδειας της Τράπεζας της Ελλάδος, προβαίνει στην καταβολή του κατά περίπτωση ελάχιστου απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου, όπως αυτό ορίζεται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 10». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, για νομοτεχνικούς λόγους, η ανωτέρω ρύθμιση να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Για την απόκτηση άδειας λειτουργίας διαχειριστή πιστώσεων, η ενδιαφερόμενη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις (Ε.Δ.Α.Δ.Π.) υποβάλλει σχετική αίτηση στην Τράπεζα της Ελλάδος και προβαίνει στην καταβολή του κατά περίπτωση ελάχιστου απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου, σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 10».

5. Επί του άρθρου 10

Με τις διατάξεις του παρόντος καθορίζεται η υποχρέωση των Ε.Δ.Α.Δ.Π. των παρ. 3 και 4 του άρθρου 5 του νομοσχεδίου να έχουν καταβάλει αρχικό κεφάλαιο κατά την υποβολή της αίτησης για χορήγηση άδειας λειτουργίας διαχειριστή πιστώσεων. Στις παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου, μετά τη λέξη «άρθρου 5» θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο για λόγους σαφήνειας, να προστεθεί η φράση «πρέπει να».

6. Επί του άρθρου 14

Σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ.2 (η), για την απόκτηση άδειας λειτουργίας διαχειριστή πιστώσεων, η ενδιαφερόμενη εταιρία υποβάλει στοιχεία για την ύπαρξη πολιτικής διασφάλισης, μεταξύ άλλων, της επιτυχούς αναδιάρθρωσης δανείων, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τυχόν τεκμηριώνουν την ιδιαίτερη οικονομική δυσχέρεια και τα ειδικά προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν δανειολήπτες οι οποίοι είναι φυσικά πρόσωπα. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 11 παρ. 1 (ι), η συστηματική μη συμμόρφωση προς την οικεία πολιτική συνιστά λόγο ανάκλησης της άδειας, ενώ ρητώς ορίζεται ότι «Η Τράπεζα της Ελλάδος για τη διαπίστωση της πα-

ράβασης αυτής δεν λαμβάνει υπόψη τις οδηγίες ή εντολές του δικαιούχου των απαιτήσεων προς την Ε.Δ.Α.Δ.Π.».

Ωστόσο, κατά το άρθρο 14 παρ. 2 (δ) η σύμβαση διαχείρισης ορίζει «τον βαθμό στον οποίο ο διαχειριστής πιστώσεων μπορεί να εκπροσωπεί τον αγοραστή πιστώσεων έναντι του δανειολήπτη». Εφόσον η εφαρμογή πολιτικής αναδιάρθρωσης ανάγεται σε ζήτημα δημόσιας τάξης, ανεξάρτητο από τη βούληση του δικαιούχου της απαίτησης, θα πρέπει να αποσαφηνισθεί ότι ο διαχειριστής έχει κάθε εξουσία εκπροσώπησης που είναι αναγκαία για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του Μέρους Β΄ του νομοσχεδίου και αυτό, προς άρση αβεβαιότητας, προσηύκει να αναγράφεται στη σύμβαση διαχείρισης.

Η εν λόγω λύση επιβάλλεται, εξ άλλου, ώστε να είναι αποτελεσματική η άσκηση ενστάσεων (άρθρο 37 παρ. 1) και, γενικότερα, ώστε να διασφαλίζεται η μη επιδείνωση της ουσιαστικής και δικονομικής θέσης του δανειολήπτη (άρθρο 21 παρ. 11), δοθέντος ότι τα δικαιώματα που απορρέουν από τις μεταβιβαζόμενες απαιτήσεις δύνανται να ασκούνται μόνο μέσω διαχειριστή πιστώσεων (άρθρο 21 παρ. 4).

7. Επί του άρθρου 19

Στην παρ. 8 στη φράση «Όταν η Τράπεζα της Ελλάδος, ως αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο χορηγήθηκε η πίστωση, όταν η Ελλάδα δεν είναι το κράτος μέλος υποδοχής (...), η φράση «όταν η Ελλάδα» πρέπει να αντικατασταθεί από τη φράση «εφόσον η Ελλάδα».

Στην παρ. 9 ορίζονται τα εξής: «Εφόσον η Τράπεζα της Ελλάδος, ως αρμόδια αρχή του κράτους μέλους υποδοχής, ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους καταγωγής σύμφωνα με την παρ. 7, τότε λαμβάνει ενημέρωση, το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από τη διαβίβαση του σχετικού αιτήματός της, αναφορικά με αναλυτικά στοιχεία για κάθε διοικητική ή άλλη διαδικασία που έχουν ξεκινήσει αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής σε σχέση με τα αποδεικτικά στοιχεία που τους διαβιβάστηκαν εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος, ή με διοικητικές κυρώσεις και διορθωτικά μέτρα που επιβλήθηκαν στον συγκεκριμένο διαχειριστή πιστώσεων, ή με τυχόν αιτιολογημένη απόφαση περί της μη λήψης μέτρων. Εάν έχει ξεκινήσει σχετική διαδικασία, η Τράπεζα της Ελλάδος επίσης ενημερώνεται σε περιοδική βάση σχετικά με το στάδιο εξέλιξης της διαδικασίας που έχει κινηθεί». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, να αποσαφηνισθεί για ποιον φορέα θεσπίζεται υποχρέωση να ενημερώνει την Τράπεζα της Ελλάδος για τα ζητήματα στα οποία αφορούν οι ανωτέρω ρυθμίσεις.

8. Επί του άρθρου 36

Με το παρόν επιδιώκεται η συμμόρφωση προς τα άρθρα 27 παρ. 2 και 28 παρ. 2 της Οδηγίας (ΕΕ) 2021/2167 σχετικά με την επίδειξη πολιτικής εύλογης ανοχής πριν από την κίνηση διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης κατά δανειοληπτών. Οι οικείες διατάξεις της Οδηγίας αναφέρουν συγκεκριμένα δυνητικά μέτρα ανοχής, τα οποία αφορούν στην αναχρηματοδότηση ή την τροποποίηση των όρων της σύμβασης πίστωσης.

Προς τούτο, στην προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι οι πιστωτικοί φορείς συμμορφώνονται με τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, ιδίως ως προς την εκ μέρους τους θέσπιση κατάλληλων πολιτικών και διαδικασιών για την εξεύρεση λύσεων ρύθμισης ή την οριστική διευθέτηση πριν από την εκκίνηση διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης. Οι εν λόγω δυνατότητες περιγράφονται στο οικείο Παράρτημα ΙΙ του Κώδικα Δεοντολογίας, υπό μορφή ενδεικτικής αναφοράς.

A. Σχετικά με την πληρότητα του βαθμού συμμόρφωσης προς την Οδηγία, επισημαίνεται ότι δεν γίνεται ρητή χρήση του όρου της επίδειξης εύλογης ανοχής, τον οποίο χρησιμοποιεί η Οδηγία.

Περαιτέρω, ορθότερο θα ήταν η φράση «θέσπιση κατάλληλων πολιτικών» να εμπλουτισθεί ως «θέσπιση και εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών», καθώς το νόημα των προς ενσωμάτωση διατάξεων αφορά στην εφαρμογή των οικείων πολιτικών. Όπως ρητά μνημονεύει το προοίμιο της Οδηγίας, «τα κράτη μέλη θα πρέπει να απαιτούν από τους πιστωτές να διαθέτουν κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες, ώστε να καταβάλλουν προσπάθειες να παρέχουν, κατά περίπτωση, εύλογη περίοδο ανοχής (...)» (σκ. 56). Εξ άλλου, κατά το άρθρο 11 παρ. 1 (ι) του νομοσχεδίου, η συστηματική μη συμμόρφωση προς την οικεία πολιτική (η οποία κατά το άρθρο 8 παρ. 2 (η) περιλαμβάνει και μεθόδους «αναδιάρθρωσης οφειλών εναλλακτικές της αναγκαστικής εκτέλεσης», φράση που δεν επαναλαμβάνεται στο άρθρο 36), είναι λόγος ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του διαχειριστή πιστώσεων.

B. Ως προς τη νομική φύση του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, έχει γίνει δεκτό στη νομολογία ότι «τυχόν παράβαση των κανόνων που συγκροτούν τη [Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων] ΔΕΚ συνεπάγεται μόνο εποπτικής φύσεως κυρώσεις και, συνεπώς, η μη τήρηση της ΔΕΚ από τα υπόχρεα ιδρύματα, δεν επιφέρει κατά την ΑΚ 174 αυτοδίκαιη ακυρότητα της πραγματοποιηθείσας καταγγελίας. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τους στόχους του Κώδικα, αλλά και την προηγηθείσα παράθεση των πέντε (5) σταδίων της ΔΕΚ, ο Κώδικας εξειδικεύει τις σχετικές με την καταγγελία υποχρεώσεις που απορρέουν από την αντικειμενική (συναλλακτική) καλή πίστη κατά το στάδιο που προηγείται της άσκησης του δικαιώματος καταγγελίας

(ΑΚ 281), όπως το περιεχόμενο της συναλλακτικής καλής πίστης διαμορφώθηκε ειδικότερα στο χώρο των πιστωτικών συναλλαγών υπό τη σοβούσα οικονομική κρίση που οδήγησε στην αλματώδη αύξηση του αριθμού των καθυστερούμενων οφειλών» (ΑΠ 323/2021).

Τίθεται το ερώτημα αν αυτή η ερμηνεία διατηρείται και μετά την εισαγωγή της νέας διάταξης. Σε καταφατική περίπτωση, κατά το στάδιο δικαστικής αμφισβήτησης ατομικών περιπτώσεων, ενδέχεται να μην είναι αποτελεσματική η προστασία της απαίτησης εφαρμογής πολιτικών εύλογης ανοχής, καθώς η προστασία που παρέχεται δυνάμει της γενικής ρήτηρας της καλής πίστης προϋποθέτει προφανή υπέρβαση των οικείων ορίων.

Παρατηρείται ότι η ως άνω νομολογία δέχεται περαιτέρω ότι «ο δανειστής, ο οποίος, ασκώντας συμβατικό δικαίωμά του επιδιώκει την είσπραξη της απαίτησής του, ενεργεί ασφαλώς προς ικανοποίηση θεμιτού συμφέροντός του, συνυφασμένου με τη διαχείριση της περιουσίας του, τον τρόπο της οποίας αυτός ελεύθερα καταρχήν αποφασίζει, εκτός και πάλι αν στη συγκεκριμένη περίπτωση υπάρχει υπέρβαση και μάλιστα προφανής των αρχών της καλής πίστης, των χρηστών ηθών και του κοινωνικοοικονομικού σκοπού του δικαιώματος. (...) Έτσι, σε περίπτωση δυσχέρειας του πιστούχου της Τράπεζας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του από την πιστωτική σύμβαση λόγω πρόσκαιρης οικονομικής αδυναμίας του, που όμως υπερβαίνει τα όρια της αντοχής του, η καλόπιστη από την πλευρά της Τράπεζας συμπεριφορά επιβάλλει σε αυτή την υποχρέωση να ανεχθεί μια εύλογη καθυστέρηση στην εκπλήρωση της παροχής του οφειλέτη, ιδίως όταν η επιδίωξη της άμεσης εκπλήρωσης της παροχής του πρόκειται να οδηγήσει σε πλήρη οικονομική καταστροφή του, χωρίς ουσιαστικό κέρδος για την ίδια. Κατά την έννοια αυτή η Τράπεζα θα πρέπει, σε περίπτωση πρόσκαιρης οικονομικής αδυναμίας του πελάτη της, να αποφύγει την εσπευσμένη καταγγελία της μεταξύ τους πιστωτικής σύμβασης και το κλείσιμο του αλληλόχρεου λογαριασμού τους, προπάντων όταν οι απαιτήσεις της είναι ασφαλισμένες με εμπράγματα ή προσωπικές ασφάλειες, ο δε πελάτης βρίσκεται σε άμεση οικονομική εξάρτηση από αυτή και δεν οφείλει σε τρίτους, αφού τότε οι παραπάνω ενέργειές της προσλαμβάνουν καταχρηστικό χαρακτήρα». Ωστόσο, κατά την έννοια της Οδηγίας, η επίδειξη εύλογης ανοχής δεν εξαρτάται αναγκαία από όλες τις ως άνω προϋποθέσεις και, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να συνίσταται σε αναχρηματοδότηση ή τροποποίηση όρων ή προϋποθέσεων της σύμβασης πίστωσης, και όχι απλώς σε αποφυγή «εσπευσμένης» καταγγελίας.

Γ. Όπως αποσαφηνίζεται στο προοίμιο της Οδηγίας (σκ. 56) «ο κατάλογος των μέτρων ανοχής που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, ως τροποποιήσεις των οδηγιών 2008/48/ΕΚ και 2014/17/ΕΕ, δεν είναι εξαντλητικός και,

ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να προβλέψουν πρόσθετα μέτρα. Ομοίως, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να μην προβλέψουν κάποιο ειδικό μέτρο, εφόσον υπάρχει αυτή η πρόβλεψη σε εθνικό επίπεδο, υπό τον όρο ότι εξακολουθεί να είναι διαθέσιμος ένας εύλογος αριθμός μέτρων. Όταν μετά τις διαδικασίες κατάσχεσης εξακολουθεί να εναπομένει χρέος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη διατήρηση ελάχιστων συνθηκών διαβίωσης και να θεσπίζουν μέτρα που διευκολύνουν την αποπληρωμή του χρέους, με παράλληλη αποτροπή της μακροχρόνιας υπερχρέωσης».

9. Επί του άρθρου 41

Με το άρθρο 41, τα άρθρα 1 έως 3 του ν. 4354/2015 καταργούνται. Μεταξύ των καταργούμενων διατάξεων είναι και το άρθρο 2 παρ. 4 που ρύθμιζε την ιδιότητα των διαχειριστών ως μη δικαιούχων και μη υπόχρεων διαδίκων, σχετικά με την είσπραξη των υπό διαχείριση απαιτήσεων. Κατά τούτο, μπορεί να εγερθεί ερμηνευτικό ζήτημα σχετικά με τη δικονομική θέση του διαχειριστή πιστώσεων. Κρίσιμες εν προκειμένω καθίστανται οι διατάξεις του άρθρου 4 περ. (8) και περ. (11), κατά τις οποίες ο διαχειριστής πιστώσεων «επιβάλλει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με τις απαιτήσεις από συμβάσεις πιστώσεων, για λογαριασμό αγοραστή πιστώσεων», ενώ στις δραστηριότητες διαχείρισης πιστώσεων περιλαμβάνεται (δυναμικά, βλ. και άρθρο 7 παρ. 4) η είσπραξη ή ανάκτηση, από τον δανειολήπτη, με κάθε μορφή εξώδικης ή δικαστικής ενέργειας, κάθε οφειλόμενου ποσού που σχετίζεται με τις απαιτήσεις από συμβάσεις πιστώσεων». Μεταξύ άλλων, δεν είναι σαφές πώς ο διαχειριστής επιβάλλει ενδίκως τις «υποχρεώσεις» του αγοραστή πιστώσεων (πέραν της ίδιας ευθύνης που έχει, ιδίως κατά τα άρθρα 13 και 21), και πώς διασφαλίζεται ότι ενεργεί ως εκ του νόμου μη υπόχρεος διάδικος και ότι επεκτείνεται το δεδικασμένο, ως σήμερα ορίζει, προς προστασία του δανειολήπτη, το άρθρο 2 παρ. 4 ν. 4354/2015. Το εν λόγω ζήτημα συναρτάται και με την αποτελεσματική άσκηση των ενστάσεων του δανειολήπτη, για τις οποίες το άρθρο 37 του νομοσχεδίου ορίζει ότι αντιτάσσονται έναντι του εκδοχέα, δηλαδή του νέου δικαιούχου των απαιτήσεων. Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται ότι η δικονομική προσαρμογή είναι ζήτημα του εθνικού δικαίου, υπό το φως της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών, και ότι το εθνικό δίκαιο θέτει κριτήρια για τη θεμελίωση της εξαιρετικής δικονομικής νομιμοποίησης (βλ. ΟΛΑΠ 1/2023).

10. Επί του άρθρου 68

Με το παρόν, μεταξύ άλλων, αντικαθίσταται, η περ. δ) του άρθρου 22 του

ν. 4738/2020, ως εξής: «Το ποσό αποπληρωμής, μη συμπεριλαμβανομένου του τόκου της ρύθμισης, που, κατ' εφαρμογή του υπολογιστικού εργαλείου του άρθρου 71, αντιστοιχεί στις οφειλές από παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους που εντάσσονται στη σύμβαση αναδιάρθρωσης δεν υπολείπεται του ύψους της βασικής οφειλής αυτών». Η εν λόγω ρύθμιση χρήζει αποσαφήνισης, κατά το τμήμα της το οποίο ακολουθεί μετά τη λέξη «αναδιάρθρωσης».

11. Επί του άρθρου 91

Σύμφωνα με το εισαγωγικό εδάφιο του παρόντος, καταργείται το τρίτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 231 του ν. 4738/2020. Από την επισκόπηση των ρυθμίσεων, όπως διαμορφώνονται μετά την προτεινόμενη τροποποίηση, προκύπτει ότι καταργείται το τέταρτο εδάφιο της ανωτέρω παραγράφου. Επομένως, στο εισαγωγικό εδάφιο του άρθρου 91 του νομοσχεδίου, η λέξη «τρίτο» πρέπει να αντικατασταθεί από τη λέξη «τέταρτο».

Αθήνα, 30.11.2023

Οι εισηγητές
Νικόλαος Παπασπύρου
Αναπλ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Νικόλαος Παπαχρήστος
Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών